

21969 - MESCİT VEYA CÂMİDE CEMAATLE NAMAZ KILMAYI GEREKTİREN MESAFE NE KADARDIR?

Soru

Ben, yakında İngiltere'ye gideceğim ve orada bir hafta kalacağım. İkâmet ettiğim yere en yakın mescit 1.5 kilometre uzaklıktadır. Doğal olarak ben ezanı işitmeyeceğim. Çünkü İngiltere'nin pek çok yerinde genellikle ezan açıktan okunmamaktadır. Dolayısıyla vakit namazı cemaatle kılmak için her gün beş vakit câmiye yaya olarak gidip gelerek bu uzun yolu katetmek bana çok zor olacaktır. (Sihhatim yerinde olmasına rağmen hergün beş defa bu mesafeyi katetmek, büyük bir güç sarfetmemi gerektirecektir.) Otobüsle oraya gidip gelme imkânım da vardır. Fakat hergün bunu tekrar etmek, pek çok çaba ve maddi gücü gerektirecektir. Bu sebeple hafta boyu ikâmet ettiğim yerde namazlarımı tek başıma kılmam câiz midir? Ben, ezanın, yaklaşık beş kilometre mesafeden sonra işitilmeyeceğini okumuştum. Fakat bir müslümanın namazını mescitte kılmak için yürümesi gereken bu mesafenin çok uzun olduğu kanısındayım. Bunun yanında ben, ortalık çok sakin olsa bile, bu uzun mesafeden ezanın işitilebileceğini zannetmiyorum. Mescit veya câmide cemaatle namaz kılmayı gerektiren bu mesafenin hesaplanmasında bir yanlışlık olduğu kanısındayım. Sizden ikâmet ettiği yerde namazımı tek başıma kılmam konusundaki hükmü bana açıklamanızı ricâ ediyorum. Bu câiz midir? Yoksa değil midir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Mikrofonsuz olarak normal bir insanın sesiyle okunan ezanı işiten kimsenin, ezanı işittiği mescit veya câmide namazı cemaatle kılmaması gerekir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ] رواه ابن ماجه والدارقطني وابن حبان والحاكم بإسناد صحيح

“Her kim, ezanı işitir de ona icâbet edip mescide gelmezse, onun namazı yoktur. Ancak özür sahibi olan bundan müstesnâdır.”[1]

Nitekim İbn-i Abbas'a -Allah ondan ve babasından râzı olsun- hadiste geçen özür hakkında sorulduğunda o şöyle demiştir.:

“Düşman korkusu veya hastalıktır”

Ebû Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, şöyle demiştir:

أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَعْمَى، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ، فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَرَخَّصَ لَهُ فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ فَقَالَ: هَلْ تَسْمَعُ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَأَجِبْ [] رواه مسلم

"Gözleri görmeyen bir adam, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: Ey Allah'ın elçisi! Beni mescide götürcek kimsem yoktur. Evimde namaz kılmama izin var mı? diye sordu.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- önce izin verdi. Sonra onu çağırıp: “Ezânı işitiyor musun?” diye sordu. Âmâ adam: “Evet” dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ;yle buyurdu: “O halde icâbet et (cemaate gel).”[2]

Başka bir rivâyette ise İbn-i Ümmi Mektûm şöyle demiştir:

"Ey Allah'ın elçisi! Ben gözleri görmeyen, evi mescide uzak olan ve beni mescide götürcek kimsesi olmayan birisiyim. Namazı evimde kılmama bir ruhsat (izin) bulabilir misin? dedim. Buyurdu ki: Ezânı işitiyor musun? o da : Evet, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: Senin için bir ruhsat bulamıyorum, dedi." [3]

Abdullah b. Mes'ud'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ غَدًا مُسْلِمًا فَلْيَحَافِظْ عَلَى هَذِهِ الصَّلَوَاتِ حَيْثُ يُنَادَى بِهِنَّ، فَإِنَّ اللَّهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ سُنَنَ الْهُدَى، وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى، وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هَذَا الْمُتَخَلِّفُ فِي بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَنَ نَبِيِّكُمْ، وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَنَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ يَتَطَهَّرَ فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ ثُمَّ يَعْمِدُ إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ هَذِهِ الْمَسَاجِدِ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا حَسَنَةً وَيَرْفَعُهُ بِهَا دَرَجَةً وَيَحُطُّ بِهَا سَيِّئَةً وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا إِلَّا مُنَافِقٌ مَعْلُومٌ النَّفَاقِ وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُؤْتَى بِهِ يَهَادَى بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ

[حَتَّى يُقَامَ فِي الصَّفِّ] رواه مسلم

“Kıyamet günü müslüman olarak Allah’a kavuşmak isteyen, nerede ezân okunursa namazları orada kılsın. Şüphesiz ki Allah, Peygamberinize hidâyet yollarını meşrû kılmıştır. Bu namazlar da hidâyet yollarından birisidir. Şayet siz, cemaatten geri kalan şu adam gibi namazları evinizde kılarırsanız.Peygamberinizin yolunu terketmiş olursunuz. Peygamberinizin yolunu terkederseniz, işte o zaman sapıtırsınız.Her kim, güzel bir şekilde abdest alır, sonra da bu mescitlerden birisine giderse, attığı her adım için, Allah ona bir sevâp yazar, derecesini bir kat yükseltir ve bir günahını da siler. Bizim zamanımızda namazdan ancak münâfiklığı belli olan kimse geri kalırdı. Hasta olan kimse, iki kişi tarafından koltuklanarak namaza getirilir ve safta durdurulurdu” [4]

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- sâbit olduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحَطَّبَ ثُمَّ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَدَّنَ لَهَا ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُؤَمِّمُ النَّاسَ ثُمَّ أَخَالَفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرَقًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ] رواه البخاري
[ومسلم واللفظ للبخاري]

“Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, içimden şöyle yapmaya kasdettim. Odun toplanmasını emretmeyi, sonra namazın kılınması için ezan okunmasını, daha sonra da birisinin mü'minlere namaz kıldırmasını emredegim. Ardından namaza gelmeyen erkeklere arkalarından gelip onlar evlerindeyken evlerini ateşe vereyim. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, namaza gelmeyenlerden birisi, üzerinde et bulunan bir kemik veya koyunun toynağının arasındaki azıcık bir et bulacağını bilse, yatsı namazına gelirdi.” [5]

Yine, Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- sâbit olduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِي بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ] متفق عليه

“Şüphesiz yok ki münâfıklara en ağır gelen namaz, yatsı namazı ile sabah namazıdır. Şayet münâfıklar yatsı ve sabah namazındaki ecir ve fazîleti bilmiş olsalardı, emekleyerek de olsa bu iki namaza gelirlerdi. Şüphesiz yok ki içimden şöyle yapmaya azmettim: Namazın kılınmasını emredip, sonra kâmet getirilmesini, sonra da birisinin mü'minlere namaz kıldırmasını emrederim. Ardından da ellerinde odun bağları bulunan adamlarla birlikte gidip, namaza gelmeyenlerin evlerini onlar evlerindeyken ateşe vereyim.” [6]

Namazın şanının ne kadar büyük olduğu ve namazın câmi veya mescitlerde edâ edilmesinin teşvik edilmesi konusundaki hadisler, pek çoktur. Bu sebeple bütün müslümanların, namazları câmi ve mescitlerde kılmaya devam etmeleri, bunu birbirlerine tavsiye etmeleri ve konuda birbirleriyle yardımlaşmaları gerekir.

Mescide uzak olan ve ezanı ancak mikrofonla işiten kimseye gelince, bu kimsenin mescide gitmesi gerekmez. Yukarıda zikredilen hadis gereği, kendisi ile aynı yerde kalan kimselerle birlikte ayrı bir cemaat oluşturarak namazlarını kılarlar. Zorluğa katlanıp cemaatle birlikte uzak oluşları sebebiyle ezanı ancak mikrofonla işittikleri mescide gelirler ve burada cemaatle namazlarını kılarlarsa, sevapları daha büyük olur.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

أَعْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ، أَبَعْدَهُمْ فَأَبَعْدَهُمْ مَمْشَى، وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حَتَّى يُصَلِّيَهَا مَعَ الْإِمَامِ، أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي
[يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ] رواه البخاري ومسلم

“Namaz konusunda insanlar içerisinde sevabı en büyük olan kimse, evi mescide en uzak olan ve adımı daha fazla olan kimsedir. Namazı, imam ile birlikte kılınmaya kadar bekleyen kimsenin sevabı, (evde veya mescitte) namazını kıldıktan sonra yatan kimseden daha büyüktür.” [7]

Câmi ve mescitlere yaya olarak gitmenin fazîleti ve bunu teşvik etmenin hakkındaki hadisler pek çoktur.

Başarı, Allah'tandır.” [8]

Ezanı işitmenin ölçüsünün nasıl olması gerektiği konusundaki İslâm âlimlerinin görüşleri:

İmam Şâfiî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Ezanı okuyan kimsenin sesi gür, ezanı işiten kimse de sağır değil, ortalık sessiz olur ve rüzgâr da esmiyor ise, bu takdirde mescide gelmesi ve namazını cemaatle kılması gerekir. Yok eğer ezan okuyan kimsenin sesi gür değil ve ezanı işiten kimse de gâfil ve sesler geliyorsa, bu takdirde ezanı pek az insan işitir." [9]

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- de şöyle demiştir:

"Ezanı işitme konusunda şuna bakılır: Bir kimse, yaşadığı beldenin dışında durur, ortalık sessiz olur, rüzgâr esmez ve kendisi de ezanı işitirse, bu takdirde mescide gelip namazını cemaatle kılması gerekir. Ezanı işitmezse, namazını mescitte kılması gerekmez." [10]

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- ise şöyle demiştir:

"Ezanın genellikle işitildiği yer, eğer ezan okuyan kimse sesi gür ve yüksekçe bir yerde bulunuyor, rüzgâr esmiyor, ortalık sessiz ve ezanı işiten kimse de dalgın ve ilgisiz değil ise, takdirde mescide gelip namazını cemaatle kılması gerekir." [11]

[1] İbn-i Mâce, Dârekutnî, İbn-i Hibbân ve Hâkim sahih bir senedle rivâyet etmişlerdir.

[2] Müslim

[3] İmam Ahmed ve Ebu Dâvûd

[4] Müslim

[5] Buhârî ve Müslim

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bununla, o kimsenin değersiz ve hakir bir şeyi elde etmek için gayret edeceğini belirtmek istemiştir.

[6] Buhârî ve Müslim

[7] Buhârî ve Müslim

[8] Mecmû'u Fetâvâ İbn-i Baz, cilt: 12, sayfa: 58-61

[9] İmam Şâfiî, "el-Um", cilt: 1, sayfa: 221

[10] el-Mecmû' Şerhu'l-Muhezzeb, cilt: 4, sayfa: 353

[11] el-Muğnî, cilt: 2, sayfa: 107